

Samenvatting

In juli 2019 hebben de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de reclassering en gemeenten het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' ondertekend. Afgesproken is om bij aanvang van detentie vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid samen te werken aan het detentie- en re-integratietraject met als doel succesvolle re-integratie en verlaagde kans op recidive. Gebleken is dat bij deze autonome ontwikkeling een intensieve samenwerking tussen de driehoek DJI – gemeenten - reclassering (en waar nodig met politie, OM en zorg) een stabiele basis vormt voor een succesvolle re-integratie van (ex)justitiabelen. De taak van de gemeente is om regie te voeren op het hele proces van nazorg voor ex-gedetineerden. Op basis van de uitgangspunten van het bestuurlijk akkoord is regionaal en lokaal met de betrokken ketenpartners de samenwerking rondom het re-integratie proces van ex-gedetineerden herijkt. Het college heeft besloten deze aanscherping in de bestaande uitvoering te implementeren, waarbij de procesregie formeel bij het Zorg en Veiligheidshuis Maastricht-Heuvelland wordt belegd.

Beslispunten

1. In te stemmen met uitvoering van de nazorg aan ex-gedetineerden conform het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' en de regionaal en lokaal afgestemde lijn;
2. De rol en taak van regie op het nazorg-proces hierbij formeel te beleggen bij het Zorg- en Veiligheidshuis Maastricht-Heuvelland.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 28 februari 2023:

Conform.

1. Aanleiding

In juli 2019 hebben Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de reclassering en gemeenten het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' ondertekend. Gebleken is dat een intensieve samenwerking tussen de driehoek DJI – gemeenten - reclassering (en waar nodig met politie, OM en zorg) een stabiele basis vormt voor een succesvolle re-integratie van (ex)justitiabelen. De taak van de gemeente is om regie te voeren op dit proces.

2. Context

Uitgaande van de levensloopbenadering heeft de gemeente de procesregie op het gehele proces rondom het re-integreren na detentie. Dit in nauwe samenwerking met het gevangeniswezen of de forensische zorginstelling, die tijdens detentie de casusregie op het interne proces hebben. Wanneer na beëindiging van het justitiële verblijf nog sprake is van reclasseringstoezicht, is de reclassering verantwoordelijk voor de realisatie van de justitiële voorwaarden en het toezicht daarop en de gemeente voor het mogelijke aanbod van zorg- en sociale voorzieningen. Zij maken hierover al tijdens het verblijf in de justitiële inrichting afspraken.

In veel regio's is de verantwoordelijkheid voor de coördinatie (de procesregie) op de re-integratie van de ex-gedetineerden belegd bij het Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH). Het ZVH voert procesregie op de re-integratie van de ex-gedetineerden. De coördinatie nazorg ex-gedetineerden past goed binnen de taken van de Zuid-Limburgse Zorg- en Veiligheidshuizen (ZVH's) en is in de huidige werkwijze ook reeds belegd bij het Zorg- & Veiligheidshuis Maastricht-Heuvelland (ZVH-MH).

Inzet van het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' is het verbreden en verstevigen van de nazorg aan ex-gedetineerden, hiermee wordt conform dit akkoord gestart na instroom in een penitentiaire instelling. Het doel is een succesvolle re-integratie in de samenleving en hiermee het voorkomen van recidive. Dit vermindert vervolgens vanzelf overlast, criminaliteit en maatschappelijke kosten: onderzoek¹ laat zien dat ex-gedetineerden die terugkeren naar hun gemeente zonder de basisvoorwaarden op orde te hebben, bijvoorbeeld huisvesting, een identiteitsbewijs maar ook schulden, minder kans hebben op het verkrijgen van een inkomen en hiermee een grotere kans op recidive hebben.

In 2021 zijn in Maastricht 95 personen uitgestroomd uit detentie. Ongeveer 20 van deze personen waren al geprioriteerd of zijn vanuit de detentie geprioriteerd in een persoonsgerichte aanpak (PGA)

¹ Monitor nazorg ex-gedetineerden – 6^e meting (Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatie Centrum, WODC).

onder regie van het ZVH-MH, omdat er sprake is van complexe keten overstijgende problematiek met een hoog veiligheidsrisico. Een plan voor uitstroom uit detentie is onderdeel van het plan van aanpak van de PGA.

Bij niet alle gedetineerden is er sprake van complexe problematiek met een hoog veiligheidsrisico. Deze personen kunnen in een vrijwillig traject ondersteuning krijgen in hun hulpvraag. Van de 95 personen die zijn uitgestroomd is bij 12 personen de nazorg in een vrijwillig traject opgepakt door het ZVH-MH vanuit de huidige werkwijze. Dit betekent dat een groot gedeelte van de ex-gedeteneerde momenteel nog uitstroomt zonder de eventuele noodzakelijke nazorg.

Maatschappelijke kosten:

Onder de populatie van personen in detentie kan gesproken worden over een diversiteit aan problematiek zoals een verstandelijke beperking, verslavingsproblematiek en GGZ-problematiek. Door vroegtijdig tijdens de detentieperiode aansluiting te vinden bij de gedetineerde en de juiste ondersteuning te bieden passend bij de situatie en de problematiek van de gedetineerde, kunnen de maatschappelijke kosten teruggedrongen worden. De kosten en baten zijn niet zwart-wit in kaart te brengen, omdat de baten ten goede komen van de verschillende organisaties/overheidslagen. Inzetten op goede nazorg voor ex-gedeteneerden lijkt echter wel financieel voordeel op te leveren voor de maatschappij. Trajecten zijn duurzamer en effectiever doordat passende zorg vroegtijdig geboden wordt en de ex-gedeteneerde bij uitstroom uit detentie de basisvoorwaarden op orde heeft met een lagere kans op escalatie en recidive.

In deze context worden nu lokaal bepaalde verbindingen en afspraken gemist. Er wordt landelijk stevig ingezet op uitrol van het bestuurlijk akkoord door ketenpartners als de DJI, de Reclassering en de ZVH's. Er is regionaal een georganiseerde inzet, in opdracht van de commissie Zorg en Veiligheid Zuid-Limburg, op het proces van samenwerken en het herijken van de inrichting van de nazorg ex-gedeteneerden. Eerdergenoemde partijen en gemeenten nemen hier aan deel. Doelstelling is de noodzakelijke kwaliteitsslag te uniformeren in een regionale uitvoering. Hiertoe is een lerend netwerk ingericht, gefinancierd door tijdelijk landelijk geld. Maastricht neemt deel aan deze regionale inspanning, maar voor een vertaling naar lokale uitvoering zijn de verbindingen binnen de gemeente Maastricht nog onvoldoende op orde. Dit vraagt een investering van het ZVH-MH, maar ook van de betrokken interne domeinen. Insteek is om binnen de staande structuur en langs lopende ontwikkellijnen zoals Duurzaam Sociaal Domein (DSD) de uitvoering in te richten.

3. Gewenste situatie

Voorgesteld wordt de nazorg van ex-gedetineerden in de gemeente Maastricht conform de lijnen van het bestuurlijk akkoord, de regionale inzet op de ketensamenwerking en de lokale praktijk en lopende ontwikkelingen te verstevigen. Het voorstel draagt bij aan het:

1. versnellen van de re-integratie;
2. verkleinen van de kans op recidive van ex-gedetineerden;
3. verlagen van overlast en verminderen van de maatschappelijke kosten van ex-gedetineerden.

Zoals gezegd sluit dit aan bij de regionale inzet op een uniforme samenwerking tussen gemeenten, ZVH's en de regionaal georganiseerde ketenpartners. Het ZVH is hiervoor de juiste uitvoeringspartner gezien de noodzakelijke naar buiten gerichte houding. Als netwerkorganisatie is het ZVH in staat om het proces niet alleen binnen de gemeentelijke afdelingen maar ook bij externe partners adequaat te regisseren.

Concreet wordt voorgesteld de volgende taken te beleggen bij het Zorg- en Veiligheidshuis Maastricht-Heuvelland:

1. het ontvangen en verrijken van melding dat detentie is gestart;
2. screening hulpvraag gedetineerde door bezoek aan PI (regionaal geplaatsten; buitenregionaal geplaatsten telefonisch);
3. het opstellen van een detentie en re-integratie plan samen met de gedetineerde, DJI en Reclassering.

De voorgestelde werkwijze dient te worden geformaliseerd middels een herijkt samenwerkingsconvenant en een op te stellen privacy protocol dat formeel volledig voldoet aan de AVG. Dit herijkte convenant en privacy protocol zullen binnen nu en een half jaar aan uw college worden voorgelegd. Gedurende deze periode zullen de betrokkenen actief (website, correspondentie etc.) worden verwezen naar de privacypagina op onze gemeentelijke website voor het digitaal indienen van hun verzoeken op grond van de AVG zoals bijvoorbeeld een verzoek om inzage in hun persoonsgegevens. Bovendien kunnen zij voor vragen over de verwerking van hun persoonsgegevens gebruikmaken van het emailadres:

functionaris.gegevensbescherming@maastricht.nl

Het ZVH-MH voert de regie op het nazorg proces in samenwerking met de regionale partners, en zorgt voor de verbinding met de gemeentelijke teams die vanuit hun rol en taak een invulling moeten geven in de uitvoering van de vijf basisvoorwaarden van re-integratie:

1. een geldig identiteitsbewijs (identiteitskaart of paspoort);
2. onderdak na ontslag uit detentie;
3. inkomen uit werk of een (tijdelijke) uitkering om na ontslag uit detentie in het eerste levensonderhoud te kunnen voorzien en - indien arbeid niet beschikbaar dan wel mogelijk is - een vorm van dagbesteding;
4. inzicht in en aanpak van schuldenproblematiek;
5. vaststellen van zorgbehoeften en (indien van toepassing) het zorgen voor een passende indicatie en het realiseren van (continuïteit van) zorg. Hiervoor is een zorgverzekering noodzakelijk.

Voor de invulling van deze basisvoorwaarden worden concrete werkafspraken gemaakt met afdelingen binnen de gemeente Maastricht. Bijvoorbeeld met burgerzaken voor de aanvraag van een identiteitsbewijs en met Sociale Zaken Maastricht-Heuvelland (SZMH) in het geval van werk, inkomen en/of zorg.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Door actief en kwalitatief de nazorg aan ex-gedetineerden op te pakken wordt de kans op succesvolle re-integratie vergroot, de kans op recidive verlaagd en maatschappelijke kosten teruggedrongen. Hiermee wordt gewerkt aan duurzame deelname van ex-gedetineerden in de samenleving.

5. Effect op de openbare ruimte

N.v.t.

6. Personeel en organisatie

Bij de uitvoering van de nazorg ex-gedetineerden hoort vanzelfsprekend de uitvraag van eventueel noodzakelijke voorzieningen op het vlak van de vijf basisvoorwaarden om succesvol terug te keren in de maatschappij. Dit zijn vaak reguliere voorzieningen in het kader van de Participatiewet (PW) of Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of dienstverlening door afdeling burgerzaken. Maar er kan ook een beroep gedaan worden op maatwerk. Bijvoorbeeld het verstrekken van een (tijdelijke) uitkering bij uitstroom of het gedurende detentie, tijdelijk laten doorlopen van een uitkering ten behoeve van huurdoorbetaling (en voorkoming van dakloosheid). Dit zijn wettelijke taken die toebedeeld zijn aan de gemeente en worden gezien als een reguliere taakuitvoering zonder dat dit

extra capaciteitsinzet tot gevolg heeft. Snelle en efficiënte afstemming tussen ketenpartners is in deze essentieel, waarbij het ZVH de samenwerking regisseert. Waar dit noodzakelijke verbindingen zijn met SZMH worden deze ingebed in de bestaande structuur en in de ontwikkelingen rondom DSD. In de praktijk betekent dit onder andere dat (ex-)gedetineerden die al bekend zijn bij SZMH binnen de Wmo of PW worden opgepakt. Er wordt doorgezet naar de betrokken consultant(en) en van daaruit wordt in gezamenlijkheid afgestemd wat nodig is, rekening houdend met ieders rol en taak. Onbekende (ex-)gedetineerden worden aangemeld bij de huidige toegangen dak- en thuisloze balie en/of maatschappelijke opvang-beschermd wonen.

Het ZVH kent reeds een rol en taak in de huidige structuur rondom nazorg ex-gedetineerden, enerzijds vanuit haar basisopdracht op het voeren van regie op complexe keten overstijgende problematiek met een hoog veiligheidsrisico, anderzijds vanuit de gemeentelijke coördinatie/ regie op nazorgtrajecten. Deze laatstgenoemde taak wordt met de kwaliteitsslag die op grond van het bestuurlijk akkoord nu wordt voorgesteld formeel bij het ZVH belegd. Voor deze procesregie, is op jaarbasis 0,6 fte inzet van het ZVH-MH nodig.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

N.v.t.

8. Financiën

De financiering ad € 50.876,- komt uit de POK-middelen. Deze zijn reeds opgenomen in de begroting van het ZVH. Het betreft middelen die de gemeente Maastricht (in ieder geval tot en met 2027) als doeluitkering ontvangt ter versterking van de coördinatiefunctie van het ZVH. Het totaalbedrag voor de centrumgemeente Maastricht-Heuvelland bedraagt € 337.000,00. Het deel voor de gemeente Maastricht bedraagt € 68.187,00. Dit is ook vanuit het ministerie van Justitie & Veiligheid beoogd voor het ZVH. Als onderdeel van een nog definitief op te stellen integraal plan “besteding POK-middelen” is met het ZVH overeengekomen deze middelen reeds in te zetten ten behoeve van de nazorg ex-gedetineerden.

9. Aanbestedingen

N.v.t.

10. Participatie tot heden

N.v.t.

11. Voorstel

Voorgesteld wordt om:

1. In te stemmen met uitvoering van de nazorg aan ex-gedetineerden conform het bestuurlijk akkoord 'Kansen bieden voor re-integratie' en de regionaal en lokaal afgestemde lijn;
2. De rol en taak van regie op het nazorg-proces hierbij formeel te beleggen bij het Zorg- en Veiligheidshuis Maastricht-Heuvelland.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

Het vormgeven en inrichten van voorgestelde werkwijze gebeurt op twee niveaus. Voor de regionale samenwerking is een werkgroep team nazorg Zuid-Limburg geformeerd. Deze werkgroep maakt concrete afspraken over uitvoeringsaspecten in de samenwerking tussen ketenpartners, monitoring en evaluatie. Voor de monitoring wordt vooral gebruik gemaakt van bestaande data van de Zuid-Limburgse ZVH's. Voor het jaar 2023 is regionaal afgesproken dit te gebruiken als pilotperiode om de werkwijze te kunnen evalueren. Met financiering van ZonMw is hiertoe een Lerend Netwerk gestart waaraan gemeente Maastricht samen met de overige Zuid-Limburgse gemeenten deelneemt. Aandachtsvelden voor monitoring en evaluatie zijn uiteraard het aantal casussen nazorg per gemeente maar ook de aard en het nut van de inzet van de coördinatoren nazorg van de ZVH's. Lokaal is een werkgroep ingericht met de betrokken beleid- en uitvoeringsafdelingen. Terugkoppeling van de voortgang van inrichting van het proces en de regionale en lokale evaluatie van de uitvoering zal lopen via het PO Zorg en Veiligheid.